

ANWB EN NATUUR

A. de Bakker

Een toeristenbond en natuur, wat hebben die twee met elkaar? Veel! Natuurgebieden zijn immers populaire bestemmingen voor een dagje uit, of een vakantie in eigen land. Je hoeft alleen maar te kijken naar de ligging van campings, bungalowparken, pannenkoekenhuizen en aanverwante zaken, om te weten dat natuur nog steeds 'in' is. Uiteraard gaat het daarbij meestal niet alleen om de 'officiële' natuurgebieden, maar ook om de mooie landschappen eromheen. Eigenlijk om alle plekken in Nederland waar men nog kan genieten van rust, ruimte en stilte, als contrast met het drukke (stads)leven van vandaag de dag.

Uit het oogpunt van recreatie en toerisme maakt de ANWB zich al vanaf haar oprichting in 1883 druk over behoud en uitbreiding van natuur in ons land. Geheel in deze traditie heeft de ANWB zich in 2001 aangesloten bij de coalitie 'Nederland Natuurlijk', die er in geslaagd is –ondanks de economische malaise- de bezuinigingen op het natuurbeleid terug te laten draaien, zodat de Ecologische hoofdstructuur wellicht toch nog in 2018 gerealiseerd kan zijn. Ook op aanverwante beleidsterreinen proberen we meer ruimte voor natuur en recreatie te krijgen, zoals bijvoorbeeld recentelijk in het proces 'Ruimte voor de Rivier'. De ANWB vindt, dat er in Nederland vol-

doende mogelijkheden moeten zijn, om op een prettige manier de vrije tijd door te brengen. Dit kan op vele manieren en op vele plaatsen. Om het overzichtelijk te houden maken we daarbij onderscheid in vijf typen gebieden:

1. de bebouwde kom (groen en blauw in stad en dorp)
 2. de zone van 5-10 km om de bebouwde kom (groen en blauw om stad en dorp)
 3. het agrarisch productielandschap
 4. de bufferzone om de ecologische hoofdstructuur (beïnvloedingsgebieden)
 5. de ecologische hoofdstructuur
- In een verstedelijkt land als het onze moeten we volgens de ANWB extreem

Duur van het bezoek

Verreweg de meeste bezoekers (circa 80%) van natuurterreinen zijn dagrecreanten. Gemiddeld wordt eenmaal per week een bezoek aan een bos of natuurgebied gebracht. Dat bezoek duurt gemiddeld twee uur. Het bezoek aan kleinere bossen duurt korter, namelijk minder dan een uur. Dat komt vooral, omdat die bossen worden bezocht om de hond uit te laten. Dat soort kleinere bossen zijn veelal de bossen, die dichtbij bevolkingsconcentraties liggen (afstand minder dan 5 km en minder dan 15 minuten reistijd). Voor het 'struingevoel' moet je toch minstens een uur (tot een hele middag) kunnen struinen.

zuinig zijn op het groen en blauw in de bebouwde kom, zoals parken, trapveldjes, singels enz. Deze stukjes 'natuur op loopafstand' zijn van groot belang voor het woon- en leefklimaat, al kan er op veel plaatsen nog het nodige worden verbeterd wat betreft hondenpoep, zwerfvuil en sociale veiligheid. Waar mogelijk (bij reconstructie van binnensteden, stationemplacements en dergelijke) zou er meer groen en water in de bebouwde kom moeten bijkomen, liefst in groenblauwe linten of grote eenheden. Indien in een bepaalde regio extra woningen moeten komen, kiest de ANWB in principe ook voor bouwen binnen de bebouwde kom van dat moment, tenzij het groen of blauw ervoor moet wijken; in dat geval kan volgens de ANWB beter een deel van het aangrenzende landelijke gebied voor woningbouw worden gebruikt.

Manege en golfterrein

De zone van 5-10 km om de bebouwde kom is van uiterst groot belang voor de dagelijkse recreatie: het korte ommetje (al dan niet met hond), het rondje fietsen of skaten, het bezoek aan de manege of het golfterrein, het kano- of schaatstochtje, enz. Volgens de ANWB zal met name deze zone de komende decennia drastisch moeten veranderen. Enerzijds zullen bij verschillende steden,

In een verstedelijkt land als het onze moeten we extreem zuinig zijn op het groen en blauw in de bebouwde kom. Deze stukjes 'natuur op loopafstand' zijn van groot belang voor het woon- en leefklimaat. Foto: Hans Dekker.

met name in de Randstad, bosparken moeten komen met een omvang van minimaal enkele honderden hectaren. Recreatievormen die elders niet gewenst zijn, zoals mountainbiken, zouden hier een goede plek moeten krijgen. Een aantal diepe polders rond steden zal weer teruggegeven moeten worden aan het water om onze waterhuishouding op orde te krijgen, maar ook om te kunnen voorzien in de behoefte aan water- en oeverrecreatie. De mooiste cultuurlandschappen dienen hierbij uiteraard gespaard te worden, maar ook hier zouden volgens de ANWB de recreatiemogelijkheden fors uitgebreid moeten worden door het aanleggen van veel meer wandel-, fiets-, skate- en ruiterspaden en door het terugbrengen van kleine landschapselementen, zoals heggen, poelen en bosjes. Wij denken dat ecologische en recreatieve verbindingen in verreweg de meeste gevallen heel goed samengaan. We zouden dan ook graag zien dat voortaan sprake is van ecologisch-recreatieve dooradering.

Dit laatste zouden wij ook graag zien in de rest van het agrarisch productielandschap (verder dan 10 km van de bebouwde kom, maar zeker in de bufferzone om de ecologische hoofdstructuur, niet zozeer vanwege de nabijheid van steden en dorpen, maar vanwege de grote recreatiebehoefte die uitgaat van campings, bungalowparken etc. die vaak in of vlak naast de EHS zijn gelegen. De bufferzone om de EHS leent zich ook voor extensieve veehouderij (recreatief aantrekkelijk!), nieuwe landgoederen en het uitplaatsen van recreatiebedrijven die elders in de EHS niet meer op hun plek zijn, al realiseren

Bij verschillende steden, met name in de Randstad, zullen bosparken moeten komen met een omvang van minimaal enkele honderden hectaren. Recreatievormen die elders niet gewenst zijn, zoals mountainbiken, zouden hier een goede plek moeten krijgen. Foto: Hans Dekker.

we ons dat verplaatsing een kostbare aangelegenheid is en de noodzaak daartoe volgens ons niet altijd even hard is aangetoond.

Te kwetsbaar

Blijft over: de EHS zelf. Zoals gezegd is de ANWB voorstander van een robuuste natuurstructuur door Nederland, waar mensen niet alleen van flora en fauna, maar ook van rust en ruimte kunnen genieten. Voorwaarde is wel, dat mensen deze gebieden daadwerkelijk kunnen beleven, liefst intensiever dan van de 'dijk eromheen' en vaker dan 4 maal per jaar onder toezicht van een boswachter. Kortom, de ANWB pleit voor maximale openstelling, zeker als de

recreatiedruk per hectare natuurgebied gaat dalen door het realiseren van extra 'groen in en om de stad', 'nieuwe natuur' en 'groenblauwe dooradering' in het agrarisch gebied. Uiteraard realiseren we ons, dat een aantal gebieden te kwetsbaar is voor betreding, of (tijdelijk) afgesloten moet worden om verstoring van het wild of broedvogels tegen te gaan, maar naar onze mening wordt er op veel plaatsen nog te defensief en krampachtig met recreatie omgegaan, terwijl negatieve effecten op populatieniveau nauwelijks zijn aangetoond. Aansluitend bij de titel van de LNV-nota van enkele jaren geleden: alleen als de Natuur er is Voor de Mensen, zullen de Mensen er zijn Voor de Natuur. De ANWB blijft in ieder geval voor meer en mooiere natuur, zowel in 'officiële natuurgebieden' als erbuiten.

A. de Bakker is Coördinator Recreatie Dicht Bij Huis, ANWB, Hoofdafdeling Algemeen Ledenbelang.

Transport, reisafstand en reisduur

Meer dan de helft van de bezoekers van bos- of natuurgebied komt met de auto. De fiets is een veel gebruikt vervoermiddel (circa 30%). Rond de 15% komt te voet.

Het merendeel van de mensen legt een afstand af van minder dan 5 km voor een bezoek aan een bos- of natuurgebied. De afstand die wordt afgelegd varieert met de grootte van het gebied: naar mate het gebied kleiner is, is de afstand kleiner. Naar de grote(re) gebieden en duingebieden wordt door ongeveer de helft van de bezoekers een afstand van meer dan 10 km afgelegd. De reisduur hangt natuurlijk in hoge mate samen met de reisafstand. Een reisduur van minder dan 15 minuten komt het meest voor. Dit is niet verwonderlijk, gezien de af te leggen afstand van minder dan 5 km.